

یادداشت

اهمیت دریای خزر در اقتصاد سیاسی ایران

مصطفی محمدی

دریای خزر واقع در شمال ایران، پهنه‌ای آبی است که بیش از ۳۶۰ هزار کیلومتر مربع مساحت دارد و از گذشته‌های دور شکل‌گیری استقرارگاه‌های ساحلی پیرامون دریای خزر در قلمرو ایران به نوعی با حیات این دریا گره خورده است. جنگل داری، ماهیگیری، کشاورزی و استفاده از سواحل آن در بخش صنعت توریسم و حمل و نقل دریایی، واردات، صادرات و تجارت با بنادر ساحلی آن از دیرباز ساختار اقتصادی منطقه را شکل داده است.

اگرچه منطقه‌ی دریای خزر از زمان‌های گذشته به لحاظ اقتصادی دارای ارزش و اهمیت خاصی بوده است، اما با پیدایش منابع نفت و گاز و همچنین فروپاشی دیوار آهنین و سقوط نظام کمونیستی در شوروی سابق، اهمیت و موقعیت ژئواستراتژیک و ژئواکونومیک آن افزایش یافت. از این رو، نوشتار حاضر، به بررسی اهمیت و جایگاه دریای خزر در اقتصاد سیاسی ج.ا.ایران می‌پردازد.

با این که منابع اصلی نفت و گاز ایران در خلیج فارس متمرکز است، لیکن منطقه خزر برای این کشور از اهمیتی استراتژیک برخوردار بوده و اساساً این منطقه عمق استراتژیک ج.ا.ایران را تشکیل می‌دهد. در همین راستا، نکته قابل تأمل همانا نگرانی‌های ژئوپلیتیکی ایران است. در واقع، همسایگان جوان ایران در شمال از اراده سیاسی چندان مستقلی برخوردار نیستند و بنابراین حضور فعال امریکا و متحدان غربی در کنار دروزارهای شمالی ایران، تهران را به ناچار به دیپلماسی واکنشی ساخته است. در این راستا، سیاست ایران در دریای خزر بر سه پایه استوار است:

– تأمین امنیت مرزهای شمالی از طریق کمک به شهرهای ساحلی دریای خزر در جهت حفظ و تقویت ثبات و امنیت منطقه‌ای؛

– توسعه روابط با دول منطقه در چارچوب جلوگیری از تقویت حضور و نفوذ دول و قدرت‌های خارجی در این منطقه؛

– تقویت روابط دو جانبه با روسیه و ترکیه به منظور نفوذ بیشتر در آسیای مرکزی و قفقاز و تقاضم برای همکاری بیشتر منطقه‌ای از نظر دولت ایران، برقراری مناسبات مستحکم با روسیه می‌تواند مانعی جدی در مقابل افزایش نفوذ دول غرب در این منطقه باشد.

ایران تاکنون به دلایل متعددی از جمله عدم تحقق رژیم حقوقی متناسب و فراگیر در این دریاچه نتوانسته از این خوان نعمت آنگونه که شایسته است متعمع شود؛ از این رو موضوع دریای خزر یکی از باشنه آشیل‌های دستگاه دیپلماسی کشورمان است که با همه تلاش‌ها و مذاکرات و رایزنی‌ها، دستاورد قابل توجهی در سال‌های اخیر به همراه نداشته و هنوز توافق خاصی برای تدوین رژیم حقوقی دریای خزر حاصل نشده است.

دریای خزر به عنوان بزرگ‌ترین دریاچه جهان در غرب منطقه موسوم به آسیای مرکزی قرار گرفته و این مهم با وجود تأثیرات بسزایش در معاهدات بین‌المللی توانسته به عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعات منطقه‌ای مطرح شود و تا به امروز به دلیل نقش عظیم دریای خزر و روابط کشورهای حاشیه‌ای این دریا حوادثی اتفاق افتاده که از رهگذر این گزارش به بیان سیاست‌های اقتصادی ایران در دریای خزر می‌پردازیم.

– بهره‌برداری از منابع انرژی: در حالی که تمام کشورهای حاشیه خزر به بهره‌برداری از منابع انرژی خزی می‌پردازند، ایران تنها کشوری است که تاکنون دست به چنین کاری نزده است. از این رو توجه بیشتر به استخراج منابع انرژی خزر باید به یکی از سیاست‌های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مبدل شود.

– استفاده از موقعیت ژئوپلیتیک ایران: کشورهای ساحلی خزر بدون استفاده از راه‌های مواصلاتی ایران نمی‌توانند تجارت موفق‌ی با دنیا داشته باشند و این مسئله ناشی از موقعیت بی‌بدیل ایران بین دو حوزه بسیار مهم دریای خزر و خلیج فارس است. این موقعیت به لحاظ جغرافیایی چنان جایگاهی به ایران بخشیده که در حمل‌ونقل و تبادل کالا و خدمات اعم از جاده‌ای، ریلی و دریایی و حتی هوایی بین دو حوزه شمال و جنوب و حتی شرق و غرب و همچنین انتقال انرژی، نقشی بی‌بدیل و غیر قابل همانندی دارد. همین امر موجب شده که تر کمستان و جمهوری آذربایجان به شدت به ایران وابستگی ژئوپلیتیک داشته باشند و منافع و اهداف ملی آنها به ارزش‌ها و مزیت‌های جغرافیایی ایران پیوند بخورد. در نتیجه ایران باید بیش از پیش به استفاده از موقعیت ژئوپلیتیک خود بپردازد. بازار جهانی انرژی، عرصه داد و ستد حامل‌های انرژی نظیر نفت خام و گاز طبیعی است که از حدودی از قانون عرضه و تقاضا پیروی می‌کند. بدین معنی که هر چه عرضه نفت و گاز افزایش یابد، ضمن کاهش تقاضا، قیمت‌ها نیز پایین می‌یابد و برعکس، هر چه عرضه کمتر شود، تقاضا و قیمت‌ها نیز بالا می‌رود. البته غیر از عامل عرضه و تقاضا که عمده ترین عامل است، عوامل دیگری نیز در بازار جهانی انرژی تأثیر دارند؛ نظیر بحران‌های سیاسی، اقتصادی که از طریق اختلال در روند طبیعی عرضه و تقاضا، ثبات این بازار را دستخوش دگرگونی می‌کند.

دریای خزر به‌رغم نقشی که در تحولات سیاسی و اقتصادی ایران در طی قرون متدای داشته، متأسفانه در دوران حکومت گذشته مورد توجه جدی ایران قرار نداشت و نه تنها به عنوان یک موضوع مهم سیاست خارجی در دستور کار قرار نداشت، بلکه از نظر اقتصادی نیز به آن توجه نشده بود. این امر تا حدی ناشی از مقتضیات سیاسی حاکم بر نظام دوقطبی بین‌الملل و شرایط داخلی ایران بود و در عمل موجب ایجاد محدودیت‌هایی برای ایران در بهره‌مندی از حقوق مشروع خود در دریای خزر گردیده بود. ضعف و بی‌ثباتی سیاسی-اقتصادی و عدم استقلال کشورهای انرژی خیز منطقه در تصمیم‌گیریهایشان، استراتژی‌های ایران ستیز امریکا و اسرائیل، رقابت جدی ترکیه و روسیه با ایران در تسلط بر مسیرهای صدور انرژی منطقه و نهایتاً ضعف سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با چالش‌های مذکور، موانع موجود بر سر راه ایران می‌باشند. بنابراین پتانسیل‌های پادشده در صورت رفع موانع موجود، به واسطه درآمدزایی و اهمیت بخشی به موقعیت ژئوپلیتیک ایران، اقتصاد سیاسی ایران را تقویت خواهد کرد.

*** عضو شورای نویسندگان ایراس**

انتقاد شد بد دبیر کل IMO از اجاره کنندگان کشتی نسبت به بحران انسانی

دبیر کل IMO از بی‌توجهی برخی اجاره کنندگان نسبت به بحران انسانی تغییر خدمه به شدت انتقاد کرده و گفت: هیچ کس حق ندارد منشور بین‌المللی این سازمان را به نفع خود تغییر دهد. به گزارش اقتصادسراسرآمد، چندی است که برخی از اجاره کنندگان کشتی پندهای مربوط به " لزوم تغیر خدمه " در بنادر را در قراردادهای قید نکرده بلکه به جای آن " تغییر خدمه در هیچ پندری صورت نخواهد گرفت " لحاظ می‌کنند. "کیتاک لیم" دبیر کل IMO نسبت به این تصمیم عکس‌العمل نشان داده و یادآور شد: این کار تلاش‌های انجام شده برای حل بحران انسانی تغییر خدمه را تضعیف می‌کند،وی با تأکید بر اینکه کمیته حل بحران سازمان بین‌المللی دریانوردی ضمن اعتراض بیش از حد به این عمل با صدور بخشنامه‌ای با حمایت ILO و اعلام آن به تمام بنادر، اپراتورها، صاحبان کشتی و اجاره کنندگان، جامعه دریایی را به رعایت منشور فرا خواند.

گزارش «اقتصادسراسرآمد» بلامتکلیفی خدمه شناور واژگون شده در جنوب

باز هم غرق شناور ایرانی

گره اقتصاددریا- یک فروند شناور لندینگرافست در ۲۵ مایلی جنوب شرقی لارک واژگون‌وتلاش برای نجات جان ۷ سرنشین این شناور توسط تیمهای جستجو و نجات دریایی در منطقه ادامه دارد. اسماعیل مکی زاده، معاون دریای بنادر و دریانوردی هرمزگان در تشریح جزئیات این حادثه گفت: ساعت ۱۸:۳۰ روز ۵ دی ماه پیاپی مینی بر آبگرفتگی یک فروند شناور لندینگ کرافت در موقعیت جنوب شرق جزیره لارک از رله رادیویی کشتی عبوری در تنگه هرمز به مرکز جستجو و نجات دریایی استان مخابره شد.

به گزارش اقتصادسراسرآمد، وی افزود: بلافاصله پس از وصول پیام، شناور ناجی ۱۲ از جزیره قشم به موقعیت اعزام و هماهنگی لازم برابر طرح استانی جستجو و نجات دریایی با عوامل مرتبط از جمله ندسا، نداجا و دریابانی استان و شناورهای عبوری در منطقه تنگه هرمز جهت پایش دریایی و هوایی منطقه صورت گرفت.

مکی زاده اظهار داشت: با توجه به نامساعد بودن شرایط جوی و تاریکی هوا عملیات آغاز و از سحرگاه ۶ دیماه جستجو و نجات دریایی با کمیت و کیفیت بیشتری ادامه یافت. این مقام مسئول اضافه کرد: مقارن با ساعت ۱۵:۳۰ روز جاری و در ۲۵ مایلی جنوب شرقی لارک شناور مذکور به حالت واژگون توسط لندینگ کرافت خوارزم اظهار داشت: تقریباً ساعت ۱۲ و در موقعیت حدوداً ۱۶ مایلی جنوب غربی کوهسنگ و ۹ مایلی شمال شرقی هرمز پیدا شد.

مکی زاده بابیان اینکه عملیات جستجو ونجات برای یافتن ۷ نفر از خدمه این شناور ادامه دارد اظهار داشت: با بسیج تمام امکانات و نیروها و

همچنین با اطلاع رسانی به شناورهای عبوری و مراکز جستجو و نجات دریایی کشورهای عمان، امارات متحده عربی و پاکستان در تلاش هستیم تا افراد مفقود شده را پیدا نمائیم.

در عین حال، معاون دریایی بنادر و دریانوردی هرمزگان با بیان اینکه عملیات نجات خدمه از سرگاز با بیسان انجام شده و شناور حادثه دیده خوارزم ادامه دارد، گفت: هنوز جستجو برای اجساد خدمه زود است و امیدوارم ۷ خدمه را سالم نجات دهیم. اسماعیل مکی‌زاده درسرازه جزئیات حادثه لندینگ کرافت خوارزم اظهار داشت: تقریباً ساعت ۱۸ و ۳۰ دقیقه پنجم دی ماه پیاپی مینی بر نیاز به کمک و امداد از لندینگ کرافت خوارزم در یافت کردیم که بلافاصله عملیات امداد و نجات با همکاری سایر ارگان‌ها در منطقه دریایی شده، آغاز شد.

ارگان‌های دریایی

آخرین وضعیت کالاهای متروکه در بنادر

سازمان بنادر و دریانوردی طبق وظیفه ذاتی خود همواره با سرعت و دقت بالا نسبت به تخلیه و بارگیری کالاهای کشتی اقدام می‌کند و در این زمینه تر مسیر بالایی در مقایسه با استانداردهای بین‌المللی دارد و همین مساله سبب شده تا هیچ دومواری بابت پایین بودن سرعت و کیفیت تخلیه و بارگیری کالا به کشور و صاحبان کالا تحمیل نشده‌به گزارش اقتصادسراسرآمد به نقل از ایستادمیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی گفت: بیش از ۷۰۰ هزار تن کالا و ۲۰ هزار TEU کالای کانتینری در فرایند متروکه

شدن قرار دارند و صاحبان کالایی که بدون عذر موجه و بیش از حد کالایشان را در بنادر نگه دارند، مشمول تعرفه‌های تصاعدی خواهند شد.چند ماهی است مساله ماندگاری بیش از حد کالاهای اساسی و دیگر محصولات وارداتی در بنادر و گمرکات کشور مشکل‌دار شده و در این بازه زمانی مسئولان دستگاه‌های مختلف هشدارها و اولتیماتوم‌های بسیاری به صاحبان این کالاهای داده‌اند اما به نظر می‌رسد برخی از این واردکنندگان تعددالکالی خود را در بنادر نگه می‌دارند که البته انگیزه‌های غیرموجه متعددی برای خودشان دارند.

محمد راستاد، مدیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی، در این باره ب گفت: به صورت روتین صاحبان کالایی که بدون داشتن عذر موجه با وجود انجام شدن تشریفات لازم کالایشان بیش از حد در بنادر بماند مشمول تعرفه‌های تصاعدی خواهند شد که البته این مکانیسم تعرفه‌ای خود در سرعت بخشیدن به ترخیص کالاهای بنادر کمک کرد.وی گفت: فرایند متروکه شدن کالا دارای مراحل قانونی و روتینی است و صاحبان کالایی که بیش از بازه زمانی مشخصه اعلام شده کالایشان در گمرک باقی بماند ضمن اینکه مشمول تعرفه‌های تصاعدی می‌شوند پس از تذکرات و هشدارهای داده شده به آنها، کالایشان در فرایند متروکه شدن قرار می‌گیرد.

۵

اقتصاددریایی

دوشنبه ۵ دی ۱۳۹۹ - شماره ۹۶۳

گوناگون

تداوم شرایط نامساعد جوی در آب‌های شمالی خلیج فارس

مدیرکل هواشناسی خوزستان از تداوم شرایط ناپایدار جوی در آب‌های شمال و شمال غرب خلیج فارس خبر داد. به گزارش اقتصادسراسرآمد به نقل از مانا، محمد سبزه زاری افزود: بر اساس تجزیه و تحلیل نقشه‌های هواشناسی، آب‌های این مناطق در سه روز آینده همچنان متلاطم و موج پیش‌بینی می‌شود.وی گفت: احتمال اینکه ارتفاع موج تحت تأثیر وزش باد نسبتاً شدید از دو متر نیز فراتر رود دور از ذهن نیست.مدیرکل هواشناسی خوزستان با بیان اینکه شرایط برای دریانوردی مناسب نیست از دریانوردان و صیادان خوزستانی خواست سفرهای دریایی به آب‌های شمالی خلیج فارس را متوقف کنند و هشدارهای هواشناسی را جدی بگیرند.سبزه زاری افزود: مناطق آبراهی و آب‌های ساحلی خوزستانی نیز برای تردد قایق‌های صیادی و تفریحی مساعد نیست.وی از عموم صیادان بنادر خوزستان خواست وضعیت پیش‌بینی هواشناسی در ساعات آینده را از طریق درگاه هواشناسی در یافت کنند.وزش‌یاد و مه رقیق صبحگاهی و شبانگاهی پدیده غالب در مناطق ساحلی خوزستان خواهد بود.شیلات و مدیریت بحران استان خوزستان از عموم صیادان و صاحبان شناورهای باری و تجاری خواست برای برهیز از حوادث احتمالی، از رفتن به دریا خودداری کنند. مأموران دریابانی و حفاظت شیلات خوزستان نیز از تردد قایق‌ها و شناورها در مناطق آبراهی و آب‌های شمالی خلیج فارس جلوگیری می‌کنند.

بازگشت دوباره کشتی‌های بادبانی به عرصه دریا

به منظور تحقق آرمان‌های سازمان IMO در راستای کاهش آلودگی و به صفر رساندن میزان آلاینده‌های سوخت کشتی‌ها، گرایش به سمت ساخت کشتی‌های بادبانی روز به روز افزایش می‌یابد. به گزارش اقتصادسراسرآمد، در حال حاضر بیش از ۲۰۰ کارگر از ۲۷ کشور در حال ساخت کشتی‌های بادبانی با کربن خنثی در کاستاریکا هستند این کشتی‌ها قادر خواهند بود تا ۳۵۰ تن بار حمل‌کنند.بر اساس این گزارش شرکت Sailcargo Inc به عنوان پشتیبان طراحی و ساخت این کشتی است که از یک مهندس فنلاندی به نام "انیلگرت" الهام گرفته است. "anielle Doggett"مدیر اجرایی Sailcargo در مورد روی آوردن صنعت کشتیرانی به ساخت کشتی‌های بادبانی می‌گوید: این کشتی به نام Ceiba اولین شناور بادبانی در جهان است که با کمک دو موتور الکتریکی با نیروی باد کار می‌کند.

نوبت دوم

آگهی مزایده

شناسه آگهی: ۱۰۶۶۰۷۶

سازمان سیماء، منظر و فضای سبز شهری شهرداری سنندج در نظر دارد به استناد مصوبه هیئت مدیره محترم سازمان اقدام به برگزاری مزایده اجاره باکس تبلیغاتی در سطح شهر به شرح جدول ذیل به شرکتهای و کانون های تبلیغاتی واجد صلاحیت اقدام نماید.

لذا از متقاضیان دعوت بعمل می آید جهت دریافت اسناد مزایده از زمان انتشار آگهی نوبت اول (مورخ ۹۹/۱۰/۰۶ تا مورخ ۹۹/۱۰/۱۴ به سایت ستاد ایران) سامانه ستاد الکترونیک دولت) مراجعه نمایند و جهت کسب اطلاعات بیشتر می توانند با شماره تلفن ۰۸۷۳۳۱۵۷۱۸۰ تماس حاصل فرمایند

زمان تحویل پاکات ارائه پیشنهادات از مورخ ۹۹/۱۰/۱۵ لغایت ۹۹/۱۰/۲۵ در واحد حراست شهرداری مرکزی واقع در خ امام خمینی (ره) ساختمان شهرداری مرکزی می باشد.

زمان بازگشایی پاکات ۹۹/۱۰/۲۷ در محل شهرداری مرکزی می باشد.

واریز سپرده به میزان ۵٪ مبلغ کل برآورد بصورت نقد یا ضمانتنامه بانکی جهت تضمین شرکت در مزایده

شهرداری در رد یا قبول هر یک از پیشنهادات مختار است

هزینه چاپ آگهی به عهده برنده شخص برنده می باشد.

ردیف	موضوع مزایده	مبلغ سالیانه (ریال)	مبلغ سپرده (ریال)
۱	اجاره باکس تبلیغاتی شماره ۱ در سطح شهر	۶/۷۸۲/۲۴۲/۰۰۹	۳۳۹/۱۱۲/۱۰۰

سازمان سیماء، منظر و فضای سبز شهری شهرداری سنندج